

Spis treści

	Str.
Wioletta Baran, <i>System rachunkowości zarządczej w zakładach opieki zdrowotnej w Polsce</i>	5
Anna Bieniasz, Zbigniew Gołaś, <i>Cykle kapitału obrotowego a rentowność aktywów przedsiębiorstw – artykuł dyskusyjny</i>	25
Justyna Dobroszek, <i>System wskaźników w controllingu logistyki</i>	51
Joanna Dyczkowska, <i>The scope of financial and nonfinancial information presented to foreign investors in publicly quoted construction companies</i>	79
Przemysław Kabalski, <i>Rachunkowość zarządcza a rachunkowość finansowa w warunkach stosowania MSSF</i>	93
Wojciech Kariozen, <i>Analiza ewolucji pojęcia wartości</i>	107
Barbara Kucharczyk, <i>Kryzys finansowy a problematyka wyceny w opinii polskiego sektora bankowego</i>	125
Ryszard Orliński, <i>Budżetowanie kosztów na przykładzie oddziału chorób wewnętrznych badanego szpitala</i>	141
Agnieszka Skoczylas, Wojciech A. Nowak, <i>Ewolucja audytu wewnętrznego w polskim sektorze finansów publicznych</i>	155
Halina Waniak-Michalak, Ewelina Zarzycka, <i>Wpływ informacji prezentowanych w sprawozdaniach na zdolność do pozyskania finansowania przez organizacje pożytku publicznego</i>	185
Z historii rachunkowości	211
Mikołaj Turzyński, <i>Rachunkowość w zarządzaniu majątkami ziemskimi w Polsce w epoce oświecenia</i>	211
Informacja dla Autorów	227
Instructions for authors	231

System rachunkowości zarządczej w zakładach opieki zdrowotnej w Polsce

Wioletta Baran

Streszczenie

W artykule zostały zaprezentowane wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2010 r. w 150 zakładach opieki zdrowotnej w Polsce. Badania dotyczyły oceny przydatności systemu informacyjnego rachunkowości, w tym w podejmowaniu decyzji zarządczych. Ocenie poddano również stopień wykorzystania systemów rachunku kosztów i wybranych narzędzi rachunkowości zarządczej. Bazę porównawczą oceny systemu rachunkowości zarządczej stanowiły wyniki uzyskane w przedsiębiorstwach w Polsce w latach 1999 i 2005, oraz informacje publikowane w literaturze zachodniej. Uzyskane wyniki, mimo deklaracji stosowania przez zakłady opieki zdrowotnej decyzyjnych modeli rachunku kosztów i innych narzędzi, wskazały na niską przydatność systemu rachunkowości zarządczej.

Summary

Management accounting system in healthcare institutions in Poland

The article presents the results of surveys conducted in 150 healthcare institutions in Poland in 2010. The research examined evaluation of the usefulness of the accounting information system, among others in management decision-making. Apart from this, the utilization rate of the cost accounting system and selected management accounting instruments was evaluated. Benchmarks for the assessment of the management accounting system included the results of Polish enterprises in 1999 and 2005 as well as the results published in Western literature.

Despite declared application by healthcare institutions of decision-useful cost accounting systems and other selected tools, the findings of the research indicated low utility of the management accounting system.

Cykle kapitału obrotowego a rentowność aktywów przedsiębiorstw – artykuł dyskusyjny

Anna Bieniasz, Zbigniew Gołaś

Streszczenie

Celem prezentowanego artykułu była analiza zróżnicowania efektywności kapitału obrotowego na przykładzie branż krajowego przemysłu spożywczego w okresie lat 2005–2009. Analizowano strukturę i długość cykli: zapasów, należności, zobowiązań

i cyklu konwersji gotówki w powiązaniu z uzyskiwaną stopą zwrotu z aktywów. Z badań wynika, że zarówno cykle cząstkowe, jaki i cykl syntetyczny, były w układzie branż przemysłu spożywczego silnie zróżnicowane, ale stabilne w czasie. Ponadto analiza regresji wykazała wyraźny dodatni związek między skracaniem cykli kapitału obrotowego a rentownością.

Summary

Working capital cycles and assets profitability of companies

The purpose of the article is to analyze the diversity of working capital efficiency on the example of the national food industries in 2005–2009. It analyzes the structure and length of inventory, receivables, liabilities, and cash conversion cycles in conjunction with the achieved return on assets. The research shows that both the sub-cycles and the synthetic cycle in the food industries vary greatly, but are stable over time. In addition, regression analysis showed a clear positive correlation between reducing working capital cycles and profitability.

System wskaźników w controllingu logistyki

Justyna Dobroszek

Streszczenie

Pomiar efektywności działalności gospodarczej za pomocą wskaźników był dotychczas rozpatrywany głównie w kontekście całego przedsiębiorstwa. Wskaźniki są stosowane najczęściej przy analizie sprawozdań finansowych i sporządzaniu raportów finansowych. Kolejny obszar zastosowania analizy przy użyciu wskaźników występuje w działach controllingu, gdzie controllerzy obliczają wybrane wskaźniki, (uwzględniające szczególnie koszty) dla potrzeb bieżącej analizy działalności przedsiębiorstwa.

Obecnie całościowy pomiar jednostki gospodarczej jest niewystarczający. Powinno bowiem badać się poszczególne obszary czy procesy występujące w przedsiębiorstwie, m.in. obszar logistyki. Logistyka może być funkcją działalności gospodarczej, ale również główną działalnością jednostki. Dzięki zastosowaniu procesów logistycznych i ich usprawnianiu, przedsiębiorstwo może zwiększać swoją wartość rynkową. W związku z tym pojawił się w praktyce kolejny obszar, określany jako controlling logistyki. Jego instrumenty, m.in. analiza wskaźnikowa służą optymalizowaniu kosztów i wyników logistyki, wspieraniu procesu zarządzania logistycznego, a w efekcie całego przedsiębiorstwa.

W artykule zostały zaprezentowane wybrane pojedyncze wskaźniki stosowane w logistyce, zwłaszcza w procesie zaopatrzenia i dystrybucji. Ponadto autorka przedstawiła przykładowe systemy wskaźników w obszarze logistyki oraz zarysowała problem analizy wskaźnikowej w kontekście łańcucha dostaw.

Summary

The ratio system in logistics controlling

Measuring the efficiency of economic activities by means of ratios has usually been considered in the context of the entire enterprise. Indicators are mostly used in the analysis of financial statements and in financial reports preparation. Another area of application of ratio analysis is in the controlling departments, where controllers calculate selected indicators, mainly those that are cost-related, for current analysis of business operations.

Currently, the overall measurement of the enterprise is insufficient. First of all, it should examine the specific areas or processes occurring in the enterprise, including the logistics area. Logistics may be a function of activity, but also the main activity of a business unit. Thanks to the use of logistic processes and their improvement, the company can increase its market value. Therefore, a new area has appeared in business practice that is referred to as logistics controlling. Its instruments, including ratio analysis, are used to optimize logistics costs and performance and to support the process of logistics management, serving thus the entire company.

The article presents selected individual indicators used in logistics, particularly in the area of purchasing and distribution. In addition, the author presents examples of ratio systems in logistics and discusses ratio analysis in the context of the supply chain.

The scope of financial and nonfinancial information presented to foreign investors by publicly quoted construction companies

Joanna Dyczkowska

Summary

The paper presents the scope of disclosing financial and nonfinancial information to foreign investors in construction companies listed on the Warsaw Stock Exchange. The author verifies to what extent publicly quoted companies have followed recommendations determined by WSE Supervisory Board. It was examined whether basic corporate documents, current and periodical reports, annual report on supervisory board activities, information on general meeting of shareholders and statement on compliance with the corporate governance rules are included at the corporate website in the section of investor relations and available to existing or potential foreign shareholders. As a result of the research content-related and visual evaluation of the corporate websites was introduced.

Streszczenie

Zakres informacji finansowych i pozafinansowych udostępnianych inwestorom zagranicznym przez spółki budowlane notowane na GPW w Warszawie

Celem artykułu jest prezentacja stopnia realizacji dobrej praktyki funkcjonowania internetowych serwisów inwestorskich w języku angielskim przez zarządy polskich spółek giełdowych. Jako obiekty badania autorka wybrała spółki budowlane i zweryfikowała, w jakim zakresie spełniają one zalecenia rekomendowane przez Radę Giełdy dotyczące ujawniania zagranicznym inwestorom określonego zakresu informacji finansowych oraz pozafinansowych. Zbadano m.in., czy spółki udostępniają podstawowe dokumenty korporacyjne, raporty bieżące i okresowe, sprawozdania z działalności rady nadzorczej, informacje na temat walnych zgromadzeń akcjonariuszy oraz oświadczenia dotyczące stosowania ładu korporacyjnego. W podsumowaniu zaprezentowano wyniki oceny merytorycznej i wizualnej serwisów spółek giełdowych skierowanych do inwestorów zagranicznych.

Rachunkowość zarządcza a rachunkowość finansowa w warunkach stosowania MSSF

Przemysław Kabalski

Streszczenie

Stosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej spowodowało konwergencję rachunkowości finansowej i rachunkowości zarządczej. Potwierdza to nie tylko analiza wymogów MSSF w kontekście cech rachunkowości zarządczej, ale także praktyka. Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie, czy rachunkowość finansowa w warunkach stosowania MSSF nie upodobniła się tak bardzo do rachunkowości zarządczej, iż mamy dziś do czynienia z jedną rachunkowością (a jeśli tak, to jakie ma to konsekwencje np. dla systemu rachunkowości w praktyce i dla nauczania rachunkowości).

Summary

Management versus financial accounting under IFRS

The aim of the article is to consider whether financial accounting under IFRS is so similar to management accounting that today we can talk about the existence of a fully integrated accounting system („one accounting”). If it is true what are the consequences for practice and education?

Analiza ewolucji pojęcia wartości

Wojciech Kariozen

Streszczenie

Wartość jest pojęciem kluczowym we wszystkich dyscyplinach nauki ekonomii, a jej znaczenie jest szczególnie widoczne w finansach i rachunkowości, gdzie kwestie szeroko rozumianej wyceny, czyli szacowania wartości, są niezwykle istotne. Artykuł prezentuje w zarysie analizę ewolucji rozumienia pojęcia wartości. Poczynając od okresu antycznego i pierwszych wzmiankowań o wartości, poprzez kluczowe koncepcje średniowiecza, szkoły klasycznej, jak również koncepcję Karola Marksa został zarysowany kierunek zmian w rozumieniu istoty wartości, którego zwieńczeniem jest krótka charakterystyka najpowszechniejszych koncepcji współczesnych. Celem rozważań jest zwrócenie uwagi Czytelników na znaczenie pojęcia wartości oraz ewolucyjny charakter jego rozwoju, zarówno w sferze teoretycznej, jak i w praktyce rachunkowości.

Summary

Analysis of the evolution of the value concept

Value is a key concept in all the disciplines of economics and its meaning is particularly evident in finance and accounting, where the issues of valuation are extremely important. The article presents a brief analysis of the evolution of the concept of value. Starting from the ancient period and the first mentions of value, through the key concepts of the Middle Ages, the classical school, and Karl Marx's concept, it outlines the direction of change in the meaning of value, which culminates in a short description of the most common present approaches. The aim of the analysis is to draw the attention of readers to the significance of value and evolutionary nature of its development, both in theory and in practice of accounting.

Kryzys finansowy a problematyka wyceny w opinii polskiego sektora bankowego

Barbara Kucharczyk

Streszczenie

Wraz z pogłębiającym się kryzysem finansowym oraz zawirowaniami na giełdach pojawiły się krytyczne głosy dotyczące stosowania wartości godziwej do wyceny poszczególnych pozycji aktywów i zobowiązań finansowych. Zarówno politycy amerykańscy, jak i europejscy, dopatrzili się przyczyn kryzysu finansowego w zasadach rachunkowości.

Oczywiście, trudno poddawać w wątpliwość fakt, iż wartości aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej w czasach bessy lub hossy giełdowej jest poddawana znacznym fluktuacjom. Są one wyrazem niezrealizowanych zysków lub strat, wpływają na zachowania uczestników rynków kapitałowych, kreując kolejne, dokonywane często pod wpływem paniki, transakcje. Niniejszy artykuł prezentuje opinię na ten temat polskiego środowiska bankowego, wraz z oceną dokonaną przez ten sektor dotychczasowych działań gremiów tworzących standardy rachunkowości pod kątem wykorzystania lekcji płynących z kryzysu.

Summary

Valuation issues in the face of the financial crisis

With the financial crisis deepening and with turbulence on the stock exchanges, critical voices on the application of fair value measurements have appeared. Both American and European politicians searched in accounting policy for reasons of financial crisis. Of course, it is difficult to question the fact that fair value has been usually a subject of considerable fluctuations. These fluctuations affected the behavior of participants of financial markets and often created transactions influenced by market panic. The aim of this article is to present the Polish banking sector's opinion about the problem, and assess actions of the institutions which create accounting standards, based on lessons arising from the financial crisis.

Budżetowanie kosztów na przykładzie oddziału chorób wewnętrznych badanego szpitala

Ryszard Orliński

Streszczenie

Celem artykułu jest prezentacja procedury budżetowania i rozliczania budżetów za przykładowe miesiące oraz ocena realizacji budżetów. W artykule przedstawiono budżetowanie kosztów działalności oddziału chorób wewnętrznych na przykładzie badanego szpitala. Szpital jako jednostka gospodarująca, realizuje nietypową i specyficzną działalność usługową, która nadaje się, podobnie jak i inna działalność, do budżetowania, w celu uzyskania lepszych efektów ekonomicznych.

Summary

Cost budgeting in an internal diseases unit of a studied hospital

The aim of this article is to present a procedure for budgeting and budgetary accounting on the basis of chosen months and to evaluate budget execution. The budgeting of costs has been examined on the example of an internal diseases unit of a selected hospital. The hospital, being an economic unit, carries out specific service activity, which is subject to budgeting like many other activities in order to achieve better economical results.

Ewolucja audytu wewnętrznego w polskim sektorze finansów publicznych

Agnieszka Skoczylas, Wojciech A. Nowak

Streszczenie

Wdrażanie audytu wewnętrznego w polskim sektorze finansów publicznych rozpoczęto od 2002 r. Począwszy od badania operacji finansowych poprzez ocenę zgodności działalności jednostek sektora finansów publicznych, aż do ewolucji audytu wewnętrznego w Polsce postępuje poprzez przysparzanie wartości i oceny skuteczności oraz efektywności funkcjonowania instytucji. Celem niniejszego artykułu jest prezentacja rozwoju audytu wewnętrznego w polskim sektorze finansów publicznych od czasu wprowadzenia w 2002 r. po dzień dzisiejszy. W opracowaniu zostały zaprezentowane polskie uregulowania prawne w ramach audytu wewnętrznego, zakres jego funkcjonowania w jednostkach sektora finansów publicznych, oraz kierunki jego zmian.

Summary

Internal audit in the public finance sector in Poland

Internal audit was introduced to the Polish public finance sector in 2002. Since that time internal audit in Poland has been evolving from implementation of strict financial functions through assessment of compliance of public sector entities, to assessment of the effectiveness and efficiency of the institution. The aim of this paper is to present the development of internal audit in the Polish public finance sector. It reviews Polish legislation regulating internal audit, examines the scope of its operation in public finance sector entities, and analyses the direction of its changes.

Wpływ informacji prezentowanych w sprawozdaniach na zdolność do pozyskania finansowania przez organizacje pożytku publicznego

Halina Waniak-Michalak, Ewelina Zarzycka

Streszczenie

Organizacja pożytku publicznego prowadzi działalność ukierunkowaną na realizację celów niefinansowych, społecznie użytecznych, służących dobru jednostki lub dobru publicznemu.

Odbiorcami sprawozdań finansowych spółek kapitałowych są inwestorzy, czyli dawcy kapitału. Organizacja pożytku publicznego nie ma inwestorów, korzysta z dotacji i darowizn dla realizacji swoich celów, nie gwarantując osiągnięcia określonych efektów, jedynie zamiar, dążenia, próbę pomocy docelowej grupie osób. Darczyńca dokonując darowizny oczekuje jednak pewnych efektów, zakładając, że cel zarządzających i pracowników organizacji dobroczynnej jest taki sam jak jego, co przyczyni się do efektywnego wykorzystania przekazanych funduszy.

Niniejsze opracowanie podejmuje ocenę znaczenia informacji prezentowanych w sprawozdaniach finansowych i merytorycznych organizacji pożytku publicznego dla ich interesariuszy oraz wpływu wyników finansowych tych jednostek na ich zdolność do pozyskania finansowania w kolejnych okresach.

Badania przeprowadzono na próbie 84 polskich organizacji pożytku publicznego, chcąc uzyskać odpowiedź na pytanie, czy informacje pochodzące ze sprawozdań finansowych wpływają na wielkość dotacji i darowizn finansowych otrzymywanych przez tego typu organizacje. Przy tej okazji podjęto próbę identyfikacji określonych czynników o charakterze finansowym, które skłaniają darczyńców do wyboru konkretnej organizacji. Badanie miało również ukazać, czy polscy darczyńcy czytają sprawozdania finansowe i wykorzystują informacje pochodzące z nich przed podjęciem decyzji o dokonaniu darowizny.

Summary

The impact of information presented in public benefit organizations' financial reports on their capacity for raising funds

Public benefit organizations pursue non-financial and socially useful objectives that serve the well-being of individuals or wider public.

Business corporations address their financial reports to investors who provide them with capital. A public benefit organization does not have any investors and uses grants and donations to attain its objectives without giving any guarantee of success, declaring only intention and determination to assist the target group of beneficiaries. Notwithstanding, assuming that the donors and the charitable organization's management and staff have the same objectives, the donors expect measurable effects, thus contributing to a more effective use of the funds they donate.

The paper aims to assess the importance of information presented in public benefit organizations' financial and business reports for their stakeholders, as well as the impact of the organizations' financial results on their capacity for raising funds in the next periods.

Investigating the sample of 84 Polish public benefit organizations the authors intended to find out whether financial information determines the amounts of grants and financial donations the organizations receive. They also attempted to establish which financial factors make donors contribute to the given organization. Another objective of the study was to show whether the Polish donors examine the organizations' financial reports and use information thus obtained to donate.

Z HISTORII RACHUNKOWOŚCI

Rachunkowość w zarządzaniu majątkami ziemskimi w Polsce w epoce oświecenia

Mikołaj Turzyński

Streszczenie

Niniejszy artykuł jest poświęcony początkom kształtowania się koncepcji rachunkowości wykorzystywanej do zarządzania majątkami ziemskimi w Polsce drugiej połowy XVIII w. W świetle przeprowadzonych badań źródeł historycznych należy przyjąć, że w okresie Oświecenia kształtowała się koncepcja rachunkowości wykorzystywanej do zarządzania majątkami ziemskimi, wywodząca się z rachunkowości kameralnej.

Koncepcja taka odpowiadała potrzebom sprawnego zarządzania w dobrach magnackich, w których prowadzono działalność rolniczą, handlową i przemysłową. Stosowane ówczesnie pojęcie „rządu” obejmuje liczne elementy tożsame dla współczesnego rozumienia rachunkowości zarządczej: pomiar, kontrolę i sterowanie, realizację zamiarów właściciela, komunikowanie. Koncepcja rachunkowości drugiej połowy XVIII w. cechuje się uwzględnieniem:

- elementu zarządzania zasobami ludzkimi,
- systemów motywacyjnych,
- optymalizacji struktur organizacyjnych pod kątem procesów kontroli i nadzoru,
- oczekiwań w zakresie wiarygodności i rzetelności zapisów księgowych,
- procesów komunikowania, obejmujących rozbudowaną sprawozdawczość wewnętrzną.

Istotną rolę przypisywano także procedurom planowania oraz zasadom etycznym formułowanym z punktu widzenia właścicieli majątków (zachowaniu wierności wobec przełożonych, pilności, sumienności, religijności oraz ostrożności i dokładności).

Summary

Estate accounting in the period of Enlightenment in Poland

This paper presents the concept of estate accounting in Poland in the second half of the eighteenth century. In light of the study of historical sources it must be assumed that estate accounting, derived from chamber accounting, developed during the Enlightenment period. Estate accounting fulfilled the needs of efficient administration in landed estates which carried out agricultural, commercial and industrial activity. The term „government” used at that time includes many elements identical to the modern understanding of management accounting: measurement, monitoring and control, implementation of the owner’s objectives, and communication.

The concept of managerial accounting of the second half of the eighteenth century is characterized by:

- 1) element of human resource management,
- 2) incentive systems,
- 3) optimization of organizational structures in terms of control and supervision,
- 4) expectations of credibility and reliability of accounting records,
- 5) communicating processes, including extensive internal reporting.

An important role was attributed to the planning procedures and the ethical principles formulated from the viewpoint of the owners of property (loyalty to superiors, diligence, prudence, high morals, and accuracy).